

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF DISTANCE EDUCATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

В статті розглянуто особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти, розкрито роль та вимоги до викладача в інформаційному суспільстві, виокремлено фактори, необхідні для успішної організації онлайн-курсу, розкрито низку методичних, організаційних та технічних проблем, що заважають впровадженню дистанційного навчання в освітній процес. У статті аналізуються поняття «дистанційна освіта», «дистанційне навчання», «змішане навчання», «тьютор». Визначено, що дистанційне навчання – це цілеспрямований процес взаємодії суб'єктів навчання, в якому поєднуються традиційні та дистанційні форми навчання, які можуть проходити в аудиторії та за її межами, в синхронному та асинхронному режимах і базуються на використанні інформаційно-комунікативних технологій. Виокремлено фактори для успішної організації онлайн-курсу. Розглянуто роль викладача в умовах комп'ютеризації освіти, а саме, виконання викладачем нових ролей – фасилітатора, коуча, модератора, тренера. Охарактеризовано освітнє середовище персональної інформації, обґрунтовано використання різноманітних інтерактивних технологій під час освітнього процесу. Також ми зупинилися на перевагах і недоліках дистанційного навчання для здобувачів освіти. Серед переваг: можливість регулювати темп навчання під себе; визначити напрямки розвитку здобувачів освіти; ще раз переглянути навчальний матеріал; зниження фізичного та психічного напруження; формування навичок самоосвіти, але поряд із перевагами є й недоліки впровадження дистанційного навчання в освітній процес: нестача практичних вмінь та навичок, недостатньо активна взаємодія викладача зі студентами, члени групи не можуть ефективно ділитися знаннями, що може призвести до поганих результатів навчання, необхідна сильна мотивація для навчання, практично весь навчальний матеріал студент-дистанційник освоює самотійно.

Ключові слова: дистанційна освіта, заклад вищої освіти, майбутній викладач, освіта, тьютор.

The article examines the peculiarities of the implementation of distance learning in the educational process of a higher education institution, reveals the role and requirements of the teacher in the information society, highlights the factors necessary for the successful organization of an online course, reveals a number of methodological, organizational and technical problems that hinder the implementation of distance learning in educational process. The article analyzes the concepts of «distance education», «distance learning», «blended learning», «tutor». It was determined that distance learning is a purposeful process of interaction between learning subjects, which combines traditional and remote forms of learning that can take place in the classroom and beyond, in synchronous and asynchronous modes and are based on the use of information and communication technologies. The factors for the successful organization of an online course are highlighted. The role of the teacher in the conditions of computerization of education is considered, namely, the teacher's performance of new roles - facilitator, coach, moderator, trainer. The educational environment of personal information is characterized, the use of various interactive technologies during the educational process is substantiated. We also focused on the advantages and disadvantages of distance learning for education seekers. Among the advantages: the ability to adjust the learning pace for yourself; determine directions of development of education seekers; review the educational material again; reduction of physical and mental stress; formation of self-education skills, but along with the advantages there are also disadvantages of the introduction of distance learning in the educational process: lack of practical skills and abilities, insufficient active interaction of the teacher with students, group members cannot effectively share knowledge, which can lead to poor learning results, strong motivation is required for training, the distance student learns almost all the educational material on his own.

Key words: distance education, institution of higher education, future teacher, education, tutor.

УДК 378.018.43
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.37>

Самойленко Н.І.,
канд. іст. наук, доцент,
доцент кафедри освітології
та педагогічної інноватики
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Розвиток інформаційного суспільства та цифрових технологій змінює вимоги до освіти майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Зокрема, це стосується організації та впровадження дистанційного навчання, яке дозволяє створити персональне віртуальне освітнє середовище кожного студента з урахуванням індивідуальних психолого-педагогічних особливостей, ефективно використовуючи час та сучасні методи викладання. Проте практика використання інформаційно-комунікаційних технологій,

зокрема Інтернету, у закладах України майже не містить спеціальних дисциплін чи їх елементів для вивчення можливостей та організації дистанційного навчання. Подальший розвиток дистанційного навчання та його активне впровадження у заклади вищої освіти вимагає створення інформаційно-телекомунікаційних мереж, інформаційно-комунікаційних систем та інформаційно-освітніх середовищ, впровадження інформаційно-педагогічних технологій дистанційного навчання, якісної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями дистанційного навчання займалися: В. Кухаренко, К. Осадча, В. Осадчий, Б. Шуневич (синхронне/асинхронне навчання); І. Еліот, Р. Еліс, М. Ніколс, А. Кочарян (електронне навчання); Л. Боремчук, Н. Мачинська, М. Нагірняк (принципи дистанційного навчання); В. Биков, А. Бойченко, Ю. Лінник (засоби дистанційного навчання); С. Тран (масові відкриті онлайн-курси); В. Лозова, М. Міщенко, С. Сисоєва (психологічні особливості дистанційного навчання).

Аналіз наукових праць, присвячених докорінній зміні ролі педагога в системі дистанційної освіти, показав, що вона перебуває у фазі переосмислення. Цю проблему досліджували А. Ліненко, О. Муковіз, А. Стрюк, Б. Шуневич (роль викладача в дистанційному навчанні); Л. Кайдалова В. Лозова (потреба в активній навчальній діяльності); А. Ван, М. Веймер, Л. Лін (роль студента в дистанційному навчанні); Грем К., Гібсон Л., Лоунсбері Дж., Кірван Дж., Коуен Дж., Сабік Л., Токар Д., Фішер А., Ю. Ясинська (завдання успішного онлайн-інструктора); М. Мур, К. Свон (взаємодія в дистанційному навчанні).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що на сьогодні існує низка розроблених освітніх платформ, інтерактивних веб-сайтів, блогів, персональних сайтів викладачів, питання готовності майбутніх викладачів закладів вищої освіти до організації дистанційного навчання залишається актуальним і проблемним.

Мета статті розкрити особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ висуває нові вимоги до викладачів закладів вищої освіти, а час глобалізації зумовлює необхідність подолання географічних бар'єрів та надання освітніх послуг як у традиційних формах так і з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Знання й нові форми їх отримання та оновлення є основою розвитку інформаційного суспільства та запровадження концепції забезпечення якості вищої освіти; «навчання впродовж життя». Надання освітніх онлайн-сервісів дає можливість задовольнити потреби студентів із найменших міст і сіл та зменшити різницю в рівні їх знань. Проте всі ці можливості можна реалізувати лише за умови створення методичних передумов для вивчення фахових дисциплін із використанням нових підходів до організації освітнього процесу, децентралізації ролі викладача, виконанням викладачем нових ролей – фасилітатора, коуча, модератора, тренера; використанням різноманітних інтерактивних технологій, створенням освітнього середовища персональної інформації. Усе це має сприяти засвоєнню навчального матеріалу,

набуттю вміння ефективно комунікувати, оновленню знань і навичок у системі співпраці та спільних дій викладача та студентів.

Вивчення навчального матеріалу в інформаційному суспільстві передбачає впровадження нових методів і технологій, що забезпечують активне навчання, самостійну роботу студентів, підтримку діяльності з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Комп'ютеризація освіти прогнозує створення електронного сучасного інформаційного середовища та шляхів навчання як для окремої людини, так і для окремих груп. Майбутнім викладачам закладів вищої освіти для якісного застосування сучасних технологій навчання на практиці потрібні нові компетенції [2].

Прогресивний світ нерозривно пов'язаний з інформаційно-комунікативними технологіями, мережевою взаємодією та використанням різноманітних гаджетів. Цифрове суспільство змінює вимоги до комунікативних якостей особистості викладача закладу вищої освіти, до яких належать не лише «здатність адекватно оцінювати та сприймати думку інших; подавати інформацію у формі, яка сприяє продуктивному процесу обговорення; розробляти програми конструктивних дій для досягнення спільних цілей», а також діалогове спілкування «особистість-комп'ютер» [1].

Традиційні методи та форми навчання відходять на другий план, тому що весь освітній процес зосереджений на використанні разом з інформаційно-комунікативними технологіями таких методів, як проєкти, ігри, «перевернуте навчання», змішане навчання та зорієнтований на творчий пошук здобувачів вищої освіти [8].

Змінюється роль і вимоги до викладача. Останні повинні володіти не тільки сучасними інформаційними та педагогічними технологіями, а й бути морально підготовленими до роботи в новому освітньо-пізнавальному середовищі. Педагог повинен не тільки володіти методами створення та підтримки такого освітнього середовища, а й шукати нові можливості для активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу та підвищення власної творчої активності та кваліфікації.

Майбутній викладач закладу вищої освіти повинен оптимально використовувати різноманітні форми навчання, на практичних та лабораторних заняттях, активно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні лекції. Такий підхід змінює роль викладача та створює новий спосіб використання електронних ресурсів.

Підвищується ефективність і мотивація студентів до навчання завдяки участі в електронних обговореннях засвоєного матеріалу, дискусійних форумах та телеконференціях.

Завдячуючи створенню нового освітнього середовища здобувачі вищої освіти відчують

себе невід'ємною частиною колективу, віртуального простору, який дає можливість навчатися у зручний для них час і в конкретному для них темпі. Вибір порядку вивчення навчального матеріалу з урахуванням інтересів і можливостей, особистісний, творчий і телекомунікаційний характер навчання є основними ознаками навчання в умовах комп'ютеризації навчання.

Основна роль викладача в умовах комп'ютеризації освіти – це роль тьютора, він має бути готовий до роботи онлайн та організації онлайн-курсів.

Для успішної організації онлайн-курсу важливі такі фактори: уміння викладача розвивати критичне мислення; якість інтернет-реклами; взаємодія викладача зі студентами; якість відгуків студентів; якість оцінювання відгуків студентів; педагогічна майстерність інструктора; відповідні очікування інструктора щодо студентів; якість щотижневого керівництва інструктором; наявність і своєчасність реагування викладача; використання викладачем різних медіа під час занять.

Викладач онлайн-курсу повинен: продемонструвати глибокі знання курсу, що вивчається; з повагою ставитися до студентів; бути толерантним; спілкуватися в теплій та дружній атмосфері; завжди намагатися покращити знання студентів; визначити основну мету та концепцію навчання; спонукати студентів до відповідальності за свої вчинки; створити добре структурований курс; виявляти інтерес до навчання; створити комфортну та сприятливу атмосферу навчання.

Важливо, щоб студенти постійно відчували присутність викладача, адже це спонукатиме їх до активної роботи. Присутність інструктора (викладача) можна відстежити через керування веб-сайтом, відповіді на дискусійних форумах, листування електронною поштою, повідомлення та банери на домашній сторінці, ведення спільного календаря та онлайн-щоденника, використання аудіо та відеокліпів. До цього списку можна додати використання синхронних медіа, таких як Skype, віртуальні аудиторії та соціальні мережі, які надають доступ до співрозмовників у реальному часі. Чим сильніше онлайн-присутність викладача, тим сильніша взаємодія спостерігається в онлайн-курсі, і навпаки [8].

Однією з вимог до сучасності до викладача є організація ефективної взаємодії між здобувачами освіти. Така взаємодія сприяє роботі в парах та груповій роботі, що активно використовується в навчанні.

В умовах комп'ютеризації навчання через відносно недостатнє спілкування студента з викладачем багато труднощів у освітньому процесі були пов'язані з недостатньою активною взаємодією викладача зі студентами, низьким рівнем мотивації. Якщо члени групи не можуть ефективно

ділитися знаннями, це може призвести до поганих результатів навчання [2]. Навчання залежить від соціальних взаємодій, міжособистісних стосунків і спілкування з іншими [6].

Розвиток сучасних освітніх платформ та інтерактивних засобів навчання дозволяє викладачам мати сучасні цифрові та мобільні інструменти для взаємодії зі студентами та вдосконалювати процес процес перевірки колективної та індивідуальної роботи зі студентами.

Проаналізувавши наукові джерела, зазначимо, що якість навчання за традиційною та онлайн-формами дає приблизно однакові результати за умови використання якісних освітніх ресурсів, сучасних методів взаємодії між студентами та організації своєчасного зворотного зв'язку викладач-студент. Ефективне навчання в умовах комп'ютеризації освіти складається з кількох елементів, це – студент і освітні курси, які відмінні від традиційного навчання та наявність інструктора (тьютора-викладача).

Інструктор (тьютор-викладач) повинен не тільки вміти створювати онлайн-курс, мати певний стиль викладання, використовувати новітні технології, а й створювати всі умови для взаємодії студентів. Має докласти всіх зусиль, щоб ініціювати взаємодію зі студентами; викликати в студентів пізнавальний інтерес до спільного дослідження. Тому викладач повинен організувати студентів, зацікавити їх до спільного навчання, спільної взаємодії.

Сучасний викладач закладу вищої освіти – це не просто транслятор знань, він виробник свого власного педагогічного стилю. Педагогічний стиль сучасного викладача є його педагогічним підписом і важливий незалежно від того, як студент навчається – у традиційній чи онлайн формі. Деякі викладачі просто розміщують навчальні матеріали у своїх блогах і очікують, що студент працюватиме самостійно, не заохочуючи взаємодії. Інші заохочують здобувачів вищої освіти взаємодіяти один з одним через групові проекти, дискусійні сесії, групову електронну пошту та дошки оголошень. В результаті студенти мають більше можливостей для спілкування один з одним.

У процесі проєктування та реалізації онлайн-навчання викладач закладу вищої освіти використовує різноманітні комп'ютерні платформи, технології, методи його організації та різноманітні види взаємодії між студентами.

Здобувач вищої освіти, його стиль навчання, мотивація та результати є не менш важливим елементом навчання. Окрім стилю викладання викладача, на процес взаємодії також впливають різні стилі навчання студентів. Комусь подобається спілкування з іншими здобувачами вищої освіти, інші вважають за краще навчатися самостійно. Такі відмінності в стилях навчання можна виявити шляхом опитування студентів курсу шляхом

виявлення психологічних особливостей студентів. Для тих, хто потребує підтримки з боку інших студентів, відсутність взаємодії під час онлайн-курсу зменшить їх інтерес до таких курсів. І навпаки, для студентів, які від природи є незалежними та надають перевагу навчанню самотійно, відсутність взаємодії між ними мало вплине на їхні уподобання. Тому, приймаючи рішення про програму онлайн-курсу, важливо знати, як студент буде взаємодіяти з іншими студентами та наскільки він буде задоволений результатом курсу. Викладач має допомогти здобувачеві вищої освіти створити власне віртуальне персональне середовище для навчання та ефективної взаємодії між ним та викладачем [4].

Зазвичай від викладача-тьютора залежить мотивація студентів до навчання, їх активність та взаємодія. Переважна більшість студентів не хоче відразу спілкуватися, витратити більше часу на листування чи дискусію, якщо це не є частиною курсу. Низький рівень мотивації співпраці студентів в умовах комп'ютеризації навчання можна пояснити асоціацією з «незручністю», адже ключовою перевагою онлайн-навчання є можливість навчатися у зручний для студента час, а не завжди можливо, а іноді просто немає бажання спілкуватися з іншими студентами, якщо є можливість пройти курс самотійно.

Щоб успішно пройти онлайн-курс, студенти повинні звернути увагу на самодисципліну, самонавчання та різні часові рамки. Надзвичайно важливою є самодисципліна. Студенти повинні скоригувати свій навчальний графік, щоб не відставати. Студенти не мають можливості щотижня обговорювати багато тем у віртуальному класі, але можна організувати чати та форуми для подібних дискусій.

Тому студенти повинні переконатися, що вони виконують свій тижневий обсяг роботи та дотримуються розкладу. У студентів часто виникає бажання відкласти їх і зробити все на останній момент, оскільки у них зазвичай багато інших справ. Деяким здобувачам вищої освіти важко мотивувати себе до роботи, важко планувати свій час і діяльність. У традиційній освіті є викладач, повсякденна діяльність, оцінки та однокурсники, з якими доводиться конкурувати. Дедлайни, спецзавдання, взаємооцінювання студентами виконаних завдань, форуми та чати з проблемних питань дозволяють студентам перевірити свої знання, отримати додаткові пояснення та виправити помилки.

Разом з тим, оскільки більшість студентів, які навчаються онлайн, надсилають інформацію один одному електронною поштою або розміщують її на дошці оголошень, вони зазвичай не отримують миттєвої відповіді. Тому існує різниця в часі між поставленим запитанням і отриманою

відповіддю. Деякі студенти не люблять такої форми спілкування і почуваються ізольованими. Сфери навчання іноді диференціюються за складністю та типом. Чим складніший курс, тим більше взаємодії зі студентами він вимагає, і навпаки. Отже, феномен взаємодії здобувачів вищої освіти в умовах комп'ютеризації навчання переплітається з багатьма чинниками, саме тому викладач має бути модератором і організатором різноманітних видів взаємодії для забезпечення успішної організації навчання.

Створення онлайн-курсу або освітньої програми значною мірою пов'язане з кількістю взаємодій студентів, які відбуваються під час курсу, запланованих завдань і практичних робіт (міні-проектів). Курси чи програми, які заохочують взаємодію студентів і зараховують це до успішного завершення курсу, як правило, мають більшу взаємодію студентів. Активну взаємодію можна реалізувати в вебінарах, чатах, під час групових проєктів тощо [5].

Сучасні онлайн-курси відрізняються активною взаємодією та динамічністю, вони використовують нові освітні моделі, які створюють динамічне віртуальне навчальне середовище та онлайн-спільноту [11; 12]. Організація такої спільноти передбачає використання спеціальних методів, які дозволяють викладачам, студентам, пізнати один одного, визначити рівень знань, створювати різноманітні завдання для мотивації студентів та їх активної діяльності, організувати обговорення індивідуальних та групових міні-проектів тощо.

Однією з проблем мережевого навчання є монокомунікаційний метод, який використовується для передачі інформації. Як єдиний спосіб спілкування з іншими студентами, ми розглядаємо лише текстові комунікації, такі як дискусійні форуми, електронна пошта, обмін миттєвими повідомленнями та групи новин. Інші методи спілкування, такі як телефон, відеоконференції чи інтерактивне програмне забезпечення, використовуються не часто або взагалі не використовуються. З огляду на величезний потенціал комп'ютерних технологій та активний розвиток різноманітних форм взаємодії, онлайн-курс повинен містити низку різноманітних засобів взаємодії та навчання.

При розробці онлайн-курсу слід враховувати специфічні психологічні потреби студентів, оскільки підвищиться ефективність навчання [6]. Вся різноманітність засобів та інструментів дозволить студентам із різними психологічними типами, їх особливостями та навчальними звичками створити персональне віртуальне освітнє середовище та навчальну траєкторію, яка відповідатиме загальним принципам навчання, але також враховуватиме особистісні особливості студентів.

Викладач повинен враховувати типи сприйняття інформації (візуальний, аудіальний, кінестетичний,

дигіталітичний) та пропонувати здобувачам вищої освіти різноманітні форми навчання.

Це допоможе студенту створити власне електронне освітнє середовище з найбільш прийнятними засобами взаємодії [3].

В умовах комп'ютеризації навчання важливо підбирати різні програмні засоби та поєднувати їх під час онлайн-курсу, пропонуючи навчальні матеріали з різним рівнем взаємодії та активності студентів залежно від типу сприйняття.

Методичні проблеми використання інформаційних технологій нерозривно пов'язані з вивченням психологічних типів здобувачів вищої освіти. Тому ми вважаємо доцільним аналіз типів темпераменту здобувачів вищої освіти при розробці онлайн-курсу. Кожен із цих типів впливає на поведінку студентів у взаємодії, яку також можна розділити на пряму взаємодію (чати, електронна пошта, телефонні дзвінки) та непряму взаємодію (як у випадках, коли студенти відкривають дошку оголошень, але не спілкуються безпосередньо один з одним). Це дозволить майбутнім викладачам, які мають різний темперамент, обирати відповідні засоби навчання та створювати власне віртуальне освітнє середовище.

Знання психологічних особливостей сприймання та засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу дозволить раціонально використовувати комп'ютер під час навчання [10].

Створюючи онлайн-курс, потрібно враховувати: холерики та оптимісти будуть більш мотивовані виконанням великої кількості інтерактивних завдань та спеціальних завдань у віртуальній групі; флегматики краще засвоять навчальний матеріал, якщо він викладений логічно, доступно та зв'язно; меланхоліки потребують постійної взаємодії та підтримки.

Крім того, при проєктуванні курсу необхідно враховувати психологічні особливості здобувачів освіти: типи сприйняття й узагальнення інформації, рівень мотивації, типи темпераменту, рівень мотивації, особливості реакцій на завдання.

Опрацювавши наукову літературу з питань організації освітньої діяльності в умовах комп'ютеризації навчання, робимо висновок, що, окрім зазначеного, майбутнім викладачам закладів вищої освіти необхідно враховувати: недостатню розробленість дидактичної основи онлайн-викладання; недостатню або зовсім відсутню підготовку викладачів-координаторів [2]; недосконалість технічного розвитку електронних курсів; відсутність постійного контакту з викладачем – якщо стиль навчання студента потребує персональної уваги з боку викладача, то онлайн навчання не буде успішним; неоднозначне сприйняття – наразі все більше провідних закладів вищої освіти впроваджують онлайн-навчання, хоча не всі вважають його еквівалентом традиційного навчання;

необхідність використання нових технологій – не всі здобувачі освіти мають рівний доступ до глобальної мережі Інтернет; відсутність соціальної взаємодії – студенти зазвичай спілкуються асинхронно через електронну пошту, чати або дискусійні групи; неправильний розподіл часу – якщо студент не може правильно розподілити свій час або відноситься до категорії людей, яким завжди потрібен додатковий поштовх для виконання роботи, йому буде важко знайти час для онлайн-занять; незначна підтримка – студенти повинні самостійно знаходити засоби для виконання завдань і складання іспитів; відсутність студентського духу – на відміну від традиційного онлайн-навчання, мова не йде про спільне проведення вільного часу.

Щоб зменшити проблеми реалізації онлайн-освіти, педагог повинен усвідомлювати рольові зміни та володіти технологіями їх реалізації. Відпрацювання відповідних рольових навичок підвищить рівень готовності викладача закладу вищої освіти до організації онлайн-освіти [7].

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що підготовка педагогів до організації нових форм навчання в умовах комп'ютеризації освіти та розвитку інформаційного суспільства є важливим фактором підвищення його якості. Викладач закладу вищої освіти вже не просто транслятор знань та інструктор з оволодіння навичками комунікації, конспектування, читання, мнемоніки, а виконує роль тьютора, фасилітатора у створенні зі здобувачем вищої освіти особистого, інформаційного освітнього середовища та виступає як консультант з проблемних питань освіти. Дослідження проблем організації дистанційної освіти закладах вищої освіти показують, що більшість з них форму дистанційної освіти використовують фрагментарно.

Проаналізувавши дослідження науковців, результати власних спостережень ми дійшли висновку, що результативній організації та впровадженню дистанційної освіти в закладах вищої освіти заважає низка методичних, організаційних та технічних проблем:

- недостатній рівень підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти та відсутність організаційно-педагогічних умов для організації дистанційного навчання;
- недостатній рівень використання сучасних методів організації дистанційного навчання;
- недостатнє використання цифрових та інтерактивних засобів дистанційного навчання;
- співвідношення дистанційної та заочної (традиційної) форм навчання;
- відсутність достатньої нормативної бази для організації дистанційного навчання;
- організація дистанційного навчання потребує вивчення та застосування спеціальних методичних підходів. Перенесення традиційного навчання

у віртуальне освітнє середовище або пряме оприлюднення електронних ресурсів є неправильним підходом. Розробка та реалізація успішного дистанційного навчання можлива за умови врахування психологічних особливостей цільової групи, використання сучасних педагогічних та інформаційних технологій [2];

– необхідність вдосконалення дидактичної теорії щодо нових освітніх реалій;

– необхідність формування психолого-педагогічної допомоги тьютора, з урахуванням особливостей цільової групи;

– нерозуміння зміни ролі викладача в дистанційному навчанні;

– проблема оптимальної чисельності педагогічних, методичних і технічних працівників.

– у сфері дистанційного навчання у зарубіжних закладах вищої освіти, працює декілька людей, це і творці контенту, тьютори, консультанти з методики навчання. У реаліях запровадження дистанційного навчання в Україні всі ці функції виконує викладач закладу вищої освіти, який є самоучкою і зазвичай не має базових знань для виконання конкретних функцій;

– проблема своєчасного надання педагогічної підтримки та консультацій;

– проблема створення віртуального освітнього середовища з можливістю персоналізації налаштувань і формування персонального навчального шляху кожного учня в поєднанні з різними електронними освітніми ресурсами внутрішньої мережі та Інтернету;

– проблема створення оптимально необхідних навчально-інформаційних матеріалів. Структурування електронних ресурсів для зменшення плутанини студентів, спричиненої великими обсягами інформації;

– проблема мотивації студентів до самоосвіти, впровадження концепції безперервної освіти для самореалізації, профорієнтації навчання [9];

– проблема організаційно-технічної готовності закладу вищої освіти до впровадження дистанційного навчання, яка характеризується наявністю розвиненого інформаційно-освітнього середовища з технічними ресурсами у вигляді апаратно-програмного забезпечення та висококваліфікованим технічним персоналом; методичне забезпечення у вигляді розроблених методик використання дистанційного навчання, творців дистанційних курсів, викладачів-тьюторів; мотиваційна підтримка керівництва закладу освіти

щодо заохочення викладачів, які використовують у своїй навчальній діяльності сучасні педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Євтушенко Н. І. Дистанційне навчання в школі. Педагогічна майстерня. 2012. № 4. С. 2–7.

2. Іващенко М. В. Формування готовності студентів вищих навчальних закладів до діяльності тьютора : автореф. ... дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2011. 20 с.

3. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху: інформаційно-методичний збірник / упоряд. Г. О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2006. 124 с.

4. Кочарян А. Б. Сучасні тренди ІКТ в освіті. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2014. № 5(53). С. 10–15.

5. Кочарян А. Б. Творчий підхід до використання ІКТ в навчальній діяльності. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2013. №3 (45). С. 74–79.

6. Кремень В. Г. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2006. № 6. С. 5–9.

7. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання : умови застосування. Харків : НТУ «ХПІ»: Торсінг, 2002. 320 с.

8. Мачинська Н. І. Дистанційне навчання – новітня технологія підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць / за ред. М. М. Козяра та Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2009. Ч. 1. С. 93–97.

9. Навчальні сайти, які надають можливість навчатись віддалено. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita/navchalni-zakladyaki-nadayut-mozhlivist-navchatis-viddaleno> (дата звернення 21.10.2023 р.).

10. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: монографія. Миколаїв: Вид-во Іліон, 2005. 272 с.

11. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки № 660 від 01.06.2013 № 761 від 14.07.2015. Наказ МОН про затвердження Положення про дистанційне навчання. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. (дата звернення 23.09.2023 р.).

12. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1060 від 01 жовтня 2012 р. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>. (дата звернення 06.11.2023 р.).